NOMINAL CASES OF HUNGARIAN LANGUAGE IN ROMANIAN

Csaba Attila Both, PhD, Sapientia University of Tîrgu Mureș

Abstract: In our assertion we start from the premise that in present-day linguistics the researcher has an important role regarding the methods and possibilities of language teaching, in general. Having this in mind the creation of studies in applied linguistics would be necessary and especially useful in the contemporary multilingual society, under two aspects: in order to overcome the problems interpersonal communication entails in an intercultural context, on the one hand, and to access new methods of translating specialized texts and/or literary text. Our study, Noun cases of the Hungarian Language in Romanian has as its aim the identification of several controversial aspects of translating case forms from Romanian to Hungarian and/or from Romanian to Hungarian (discussing written texts). The contrastive, descriptive-linguistic and comparative analysis are some of the methods we are going to use. One of the conclusions that can be formulated is that the structural, genealogical, etc. differences between the Hungarian and the Romanian language result in several problems in the work of the specialist or in the case of the common speaker, especially on the level of noun cases.

Keywords: noun case, case suffix, preposition, translation, language use

Introducere

În România este obligatoriu pentru membrii minorităților lingvistice să învețe și să folosească limba statului (limba română). În procesul de învățare a limbii române elevul/studentul se confruntă cu mai multe probleme care sunt cauzate de mai mulți factori. De exemplu, sistemul limbii maghiare este foarte diferit de cel al limbii române, fenomenele cognitive (percepția și divizarea diferită a lumii) sunt diferite etc. Este un fapt că predarea limbii române pentru minorități nu are un cadru cu baze stabile, precum nu se folosesc metode și materiale adecvate scopului. Problema este permanent actuală, fapt ce impune necesitatea unor cercetări prin ale cărei rezultate se poate îmbunătăți acest cadru educațional, care creionează particularitățile limbii române folosite în vorbire.

Studiul nostru cercetează sistemul cazurilor nominale ale limbii maghiare și folosirea lor în limba română.

Problematica sistemului cazual în gramatica maghiară

Premise teoretice

Cazul este un sistem specific nominalelor, în general, după relația pe care o stabilesc la nivelul unei structuri. În mod tradițional, termenul se referă la marcarea inflexionară și – în mod tipic – cazul arată relația unui substantiv cu verbul, la nivelul propoziției sau al frazei. Termenul „caz” este de asemenea folosit pentru fenomenul de a avea un sistem cazual. O limbă cu un astfel

BDD-A22360 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

de sistem este definită limbă cazuală. Un cuvânt care apare într-un anumit caz se formează din rădăcina și marcatorul cazului, care în limba maghiară este întotdeauna un sufix. Limbile au un sistem cazual extensiv. O limbă poate avea mai multe cazuri. Prin evoluția unei limbi, unele cazuri se pot contopi, acest fenomen purtând denumirea de sincretism (Blake 2001).

Teoria generală a cazurilor limbii maghiare a apărut prima dată într-o gramatică a limbii maghiare realizată în limba rusă în 1955, autorul fiind K. E. Majtinskaja. Autorul lucrează cu 22 de cazuri. Prima publicație (autorul fiind József Tompa) care conține prezentarea sistemului cazual în maghiară a apărut în 1961 și a inclus 28 cazuri. Numărul de cazuri diferă de la un autor la altul (de la 17 până la 28) (Pete 2003). În lingvistica maghiară deocamdată nu există un acord referitor la numărul exact al cazurilor.

Ferenc Kiefer a încercat să determine numărul cazurilor, în funcţie de anumite criterii: 1) sufixul cazual este un sufix nominal, care nu poate fi urmat de alte sufixe; 2) poate fi ataşat liber unui pronume, unui substantiv propriu, unui adjectiv, unui numeral, unui semn. Capacitatea de asociere a sufixului cazual este independentă de semnificația substantivului; 3) are rolul de a forma substantive 4) au calitatea de sufixe cazuale numai dacă exprimă o relație cazuală; 5) un sufix este sufix cazual numai și numai atunci când este parte a unui cadru de complemente; 6) fiecare substantiv poate fi modificat cu un atribut adjectival și cu o prepoziție relativă (Kiefer 2000).

Teoria generală a cazului nu s-a realizat încă (Anderson 1994). Cu toate acestea, un lucru este clar: categoria cazului este în relație cu schimbarea formelor cuvintelor sau a funcțiunii lor și este foarte des confundat cu alte categorii gramaticale (Илиев 2007). Sistemul cazual al limbii maghiare nu este comparabil cu sistemul cazurilor din limbile indo-europene, în general, al cazurilor din limba română, în special.

Sistemul cazual al limbii maghiare (studiu comparativ)

În acest studiu punctul de plecare va fi clasificarea realizată de Edit Kádár (2007), care listează 18 cazuri în limba maghiară:

Caz	Utilizare	Sufixele cazului
loc		
cazul adesiv	‘loc adiacent’	***-nál/-nél***
cazul inesiv	‘în interior’	***-ban/-ben***
cazul superesiv	‘pe suprafața’	***-n/-on/-en/-ön***
mișcare de la		
cazul ablativ	‘mișcare de depărtare’	***-tól/-től***
cazul delativ	‘mișcare de depărtare de pe suprafața’	***-ról/-től***
cazul elativ	‘afară din’	***-ból/-ből***
mișcare spre		

BDD-A22360 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

cazul alativ	'mișcare spre adiacența unui loc'	***-hoz/-hez/-höz***
cazul ilativ	'mișcare spre interior'	***-ba/-be***
cazul sublativ	'mișcare spre suprafața'	***-ra/-re***
cazul terminativ	'indicarea sfârșitului timpului sau al mișcării'	***-ig***
aliniere morfosintactică		
cazul nominativ	'agent; experimentator voluntar'	***-Ø***
cazul acuzativ	'pacient'	***-t***
cazul dativ	'arată direcția sau recipientul'	***-nak/-nek***
cazul esiv	'stare temporară de a fi'	***-ként***
cazul esiv-modal	'stare temporară de a fi'	***-ul/-ül***
cazul translativ	'schimbarea unei condiții într-una alta'	***-vá/-vé***
cazul comitativ-instrumental	'instrument, în compania cuiva sau unui instrument'	***-val/-vel***
cazul cauzal-final	'eficientul sau cazul final'	***-ért***

Tabel 1. Sistemul cazurilor nominale în limba maghiară

Cercetarea se bazează pe traducerea propozițiilor din maghiară în limba română. Analiza se bazează pe răspunsurile date la un chestionar anonim, online. Respondenți aveau să traducă 36 de propoziții maghiare în română. Acest studiu prezintă traducerile corecte, cele mai des utilizate, având caracter normativ, în traducerea propozițiilor.

Fiecare sufix prezentat anterior este inclus într-una dintre aceste propoziții. Analiza se referă întotdeauna, la traducerile române. În prima parte discutăm cazurile care se găsesc atât în limba maghiară cât și în limba română: nominativ, acuzativ și dativ.

1. Cazul nominativ

În limba maghiară nominativul este marcată cu alomorf zero (*az élet**Ø**).* Traducerea propoziției *Az élet szép* în limba română: *Viața este frumoasă*. După cum se vede din exemplul dat, cazul nominativ nu se marchează nici în limba maghiară nici în română. În limba maghiară, nominativul este întotdeauna cazul subiectului în propoziție, în timp ce în limba română este cazul subiectului, numelui predicativ, al apoziției neacordate și al elementului predicativ suplimentar (Iliescu 2008).**2. Cazul acuzativ**

Să urmărim cele două exemple date, referitoare la cazul acuzativ. Unul dintre acestea se referă la o persoană iar celălalt are un referent non-personal: (1) *Látok egy elefánt**ot.*** → *Văd un elefant**Ø.;*** (2) *Tegnap láttam Máriá**t.*** → *Am văzut-**o** ieri **pe** Maria.* Se poate observa că, în limba maghiară, cazul acuzativ este marcat cu sufixul ***-t*** la fiecare substantiv. În limba română, însă, substantivul cu referent non-personal se folosește în forma lui de nominativ, iar în cazul substantivului cu referent personal există atât o marcație totală cât și clitică a cazului: pronumele personal neaccentuat (clitic) acompaniază verbul (predicat), poate să stea înainte sau după verb (ex. *am văzut-o*) și este marcat de morfemul ***pe*** -marcator morfologic fără semnificație lexicală (indicând complementul direct). Acuzativul este cazul complementului direct (obiectului) în limba maghiară; în limba română, acuzativul poate să aibă numeroase funcții sintactice.

3. Cazul dativ

BDD-A22360 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

În limba maghiară, cazul dativ îndeplinește întotdeauna funcția de complement indirect al verbului, în timp ce în română poate avea mai multe funcții sintactice. Propozițiile traduse au fost: (1) *Péter**nek** hoztam levest.* → *Am adus supă **lui** Petru**Ø**.*; (2) *Adtam egy könyvet Mária**nak**.* → *Am dat Mari**ei** o carte.* Genul substantivului cu funcția sintactiă de complement indirect în prima propoziție este masculin, în timp ce în prepoziția a doua este feminin. Genul nu are rol în construirea dativului, deoarece în limba maghiară nu există această categorie gramaticală. Precum se vede, dativul se construiește cu ajutorul substantivului + sufixul cazual al dativului ***-nak/-nek.***

În limba română, în cazul substantivului masculin, dativul se realizează cu ajutorul articolului hotărât (*lui*), care precedă substantivul *Petru*. Acest pronume personal poate fi considerat un marcator cazual proclitic, în timp ce în cazul substantivului de genul feminin se folosește un marcator cazual enclitic *ei* : *Maria* + *ei* → ***Mariei***.

În cele ce urmează, discutăm cazurile nominale prezente în limba maghiară, după cum urmează: inesiv, ilativ, elativ, superesiv, delativ, sublativ, adesiv, ablativ, alativ, terminativ, esiv, esiv-modal, translativ, comitative-instrumental, cauzal-final. Acestea sunt deosebit de importante din perspectiva cercetării noastre, deoarece ne permit să discutăm diferite modalităţi de exprimare a sensurilor/ semnificaţiilor într-o limbă care nu există aceste categorii.

4. Cazul inesiv

În concepția lui Crystal *inesiv* este un termen utilizat în descrierea gramaticală, referitor la un anumit tip de inflecție. *Inesivul* exprimă semnificația locației sau poziției în interiorul unui spațiu (Crystal 2008). Iată două exemple: (1) *A lakás**ban** négy szoba van.* → ***În** casă**Ø** sunt patru camere.* (2) *Bukarest**ben** lakom.* → *Stau **în** București**Ø**.* În exemplele date în limba maghiară, inesivul este format dintr-un substantiv la care se adaugă unul dintre sufixele inesivului ***-ban/-ben***. În traducerile din limba română, ideea este redată printr-o construcție în care se folosește prepoziția ***în,*** aceasta indicând interiorul unui spațiu unde se întâmplă ceva (NDULR 2009). Limba română a moștenit această prepoziție din latina, unde circula forma *in*. În limba română această prepoziție aparține cazului acuzativ (Cojocaru 2003).

5. Cazul ilativ

Ilativ este un termen folosit în descrierea gramaticală ce face referire la un tip de inflecție care exprimă semnificația de „a mișca spre întăuntru” sau de „a mișca spre un loc” (Crystal 2008) Iată următorul exemple: *Nem engedem be a házam**ba.*** → *Nu îl las să intre **în** casa mea.* În limba maghiară, ideea de *ilativ* este exprimată prin utiliarea substantivului și a sufixului cazual ***-ba/-be***. În limba română, cazul ilativ se traduce – în mod similar cu inesivul – cu prepoziția ***în,*** care indică faptul că există un spație spre care se mișcă (NDULR 2009). Această prepoziție aparține cazului acuzativ în limba română (Cojocaru 2003).

6. Cazul elativ

David Crystal definește *elativul* ca un termen folosit în descrierea gramaticală ce face referire la un tip de inflecție, utilizat cu semnificația de „mișcare din/dinspre (interiorul) unui loc” (Crystal 2008). Exemple: *Mennyit olvastál el a könyv**ből**?* → *Cât ai citit **din** carte?* Limba maghiară construiește acest caz prin aderarea sufixului ***-ból/-ből*** la substantiv. Versiunea în limba română se construiește cu ajutorul prepoziției ***din***, care indică punctul de început al unei mișcări, marcând implicit, originea (NDULR 2009). Această prepoziției provine din limba latină (*de + in),* și cere întotdeauna cazul acuzativ în limba română.

BDD-A22360 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

7. Cazul superesiv

Superesivul este un caz care exprimă locația la care se referă substantivul. Are semnificația de „pe" sau „peste".[1] Numele cazului provine din limba latină (*supersum, superesse:* a fi pe, peste). Sufixul superesivului are patru variante: ***-n/-on/-en/-ön.***

În propozițiile traduse, substantivul în superesiv marchează o diferență la nivelul semnificațiilor: (1) A *kémény**en** gólyák laknak.*→ ***Pe** horn**Ø** locuiesc berze.* (2) *A post**án** dolgozom.* → *Lucrez **la** poștă**Ø**.* (3) *Budapest**en** élek.* → *Stau **în** Budapesta**Ø**. / Stau **la** Budapesta**Ø**.* (4) *Dolgozom az ügy**ön**.* → *Lucrez **pe** caz**Ø**. / Lucrez **la** caz**Ø**.* Precum se observă din aceste propoziții, în limba maghiară cazul superesiv este format prin adăugarea sufixului cazual la substantiv, în timp ce în traducerea română putem constata diferențe între prepozițiile utilizate. Prepoziții aplicate în traduceri sunt: ***pe, la, în***. Prepoziția ***pe*** indică contacul cu suprafața, provine din latina *super, per* (NDULR 2009).

La este o prepoziție care – după dicționar – are 47 de semnificații și utilizări, noi aici prezentăm numai cele care sunt relevante în cazul nostru. Această prepoziție poate indica integrare în mediul înconjurător; loc; situație, existență într-un spațiu determinat, contact cu suprafața; localizare într-o parte definită a unui obiect; a fi într-un loc pentru o activitate specifică; instrumentul acțiunii. Prepoziția a fost moştenită din limba latină *illac(ad)* (NDULR 2009) .

În cele din sus am prezentat deja o utilizare a prepoziției ***în***, dintre cele 23 de sensuri. Prepoziția pe are și o altă funcție: indică faptul că o stare sau o mișcare are loc pe suprafața sau pe deasupra unui obiect (NDULR 2009). În limba română toate aceste prepoziții cer cazul acuzativ (Iliescu 2008).

8. Cazul delativ

Cazul delativ (din lat. *deferre* „a duce jos, a aduce") este cazul care indică mișcarea în jos, în raport cu referentul marcat. În limba maghiară delativul este folosit pentru a exprima mișcarea în jos de pe suprafața unui obiect.[2] În studiul nostru sunt incluse două propoziții ilustrative pentru cazul delativ, ale cărui sufixe sunt ***-ról/-ről.*** Exemplu: *A parasztok a mező**ről** jönnek.* → *Țăranii vin **de pe** câmp**Ø**./Țăranii vin **dinspre** câmp**Ø**.* (2) *Mit tudsz Péter**ről**?*→ *Ce știi **despre** Petru?*

După cum se poate observa, cazul delativ se formează cu sufixul cazului, în timp ce în română sunt folosite mai multe prepoziții / locuțiuni prepoziționale: ***de pe, dinspre, despre.***

Locuțiunea ***de pe*** a fost formată din două prepoziții simple: *de*, care indică proveniența și *pe* care indică contactul cu suprafața / cu un obiect.

Dinspre este o prepoziție care indică proveniența dinspre un loc care este punctul de referință. A treia prepoziție, ***despre***, are semnificația „despre referentul comunicării"; este formată din două prepoziții existente în limba română: *de* (< Lat. *de*)+ *spre* (< Lat. *super*) (NDULR 2009). În limba română, toate aceste prepoziții cer cazul acuzativ (Iliescu 2008).

9. Cazul sublativ

[1] Http://www-01.sil.org/linguistics/glossaryoflinguisticterms/WhatIsSuperessiveCase.htm (11 iunie 2014).
[2] http://www.odlt.org/ballast/delative_case.html (11 iunie 2014).

BDD-A22360 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

Termenul sublativ este utilizat cu referire la mai multe cazuri gramaticale ce exprimă diferite situații: în limba maghiară, exprimă destinația mișcării.[3] Sufixele acestui caz sunt: ***-ra/-re***. Exemple: (1) *Mennyit szeretnél ruhá**ra** költeni? → Cât vrei să cheltuiești **pe haineØ**?/ Cât vrei să cheltuiești **pentru** haine**Ø**?* (2) *Tedd a tányért az asztal**ra**! → Pune farfuria **pe** masă**Ø**!*

Precum se vede din exemplele date, în structura maghiară regula este: substantiv + sufix cazual. În limba română, substantivul rămâne în forma sa nominativă, precedat de prepoziția ***pe*** care indică contactul cu suprafața sau cu obiectul cerând cazul acuzativ. Este, de asemenea, realizat cu utilizarea prepoziției ***pentru*** care indică scopul, obiectivul, destinația acțiunii, forma și cere cazul acuzativ (Cojocaru 2003): ***pentru*** < rom. *printru* < rom. *pre* (< lat. *super, per*)+ rom. *întru* (< lat. *intro*) (NDULR 2009).

10. Cazul adesiv

David Crystal definește adesivul ca un termen utilizat în descrierea gramaticală ce se referă la un tip de inflexiune care exprimă semnificația de a exista *la* sau *lângă un loc* (Crystal 2008). În cele două propoziții de mai jos sunt diferite substantive, în prima propoziție substantivul fiind unul comun, propoziția a doua incluzând un substantiv propriu: (1) *Találkozzunk a mozi**nál**! → Ne întâlnim **la** cinema**Ø**!* (2) *Évá**nál** jártam. → Am fost **la** Eva**Ø**. / Am fost **pe la** Eva**Ø**.*

Atât în cazul substantivului comun cât și în cazul celui propriu din limba maghiară, adesivul se construiește cu ajutorul substantivului și al sufixului cazual: ***-nál/-nél***. În limba română, strategiile de traducere sunt similare, în cazul substantivului comun și propriu, fiind utilizată prepoziția ***la*** care procedă substantivul în nominativ. Cu toate acestea, se poate aplica și o altă strategie în traducerea substantivului propriu: cu ajutorul locuțiunii prepoziționale ***pe la***, a cărei semnificație cumulează semnificația prepoziției *pe* (contact cu suprafață sau cu obiect) și a prepoziției *la* (spațiu ca posesia cuiva; locație, situație, existență într-un spațiu determinat). Cere cazul acuzativ.

11. Cazul ablativ

În limbile care exprimă relații gramaticale prin semnificațiile inflexiei, *ablativ* este un termen care se referă la forma preluată de un subtantiv; în mod tipic, este utilizat pentru exprimarea mai multor semnificații locative sau instrumentale (Crystal 2008). Cazul ablativ indică mișcarea de depărtare de la ceva; variantele sufixului cazual sunt: ***-tól/-től.*** Exemple: (1) *A ház**tól** jövök. → Vin **de la** casă**Ø**. / Vin **dinspre** casă**Ø**.* (2) *Ma kaptam levelet Traian**tól**. → Azi am primit o scrisoare **de la** Traian**Ø**.*

În prima propoziție avem un substantiv care marchează un spațiu; substantivul ar putea fi tradus atât cu elementul prepozițional ***de la*** cât și cu ***dinspre*** (vezi cazul delativ mai sus). În cazul substantivelor proprii (care marchează o persoană) se poate utiliza numai locuțiunea prepozițională ***de la.*** Semnificația acestei locuțiuni prepoziționale cumulează semnificația prepoziției *de* (< lat. *de*; indică autorul sau agentul acțiunii; indică proveniența) și a prepoziției *la* (< lat. *illac(ad)*; indică sursa informației, autorul unui obiect) (NDULR 2009). În limba română toate aceste prepoziții cer cazul acuzativ.

12. Cazul alativ

Alativ este un termen folosit în descrierile gramaticale pentru a se referi la un tip de inflexie care exprimă ideea de mișcare - „la", „spre" un spațiu (Crystal 2008). În limba maghiară

[3] Http://en.wikipedia.org/wiki/Sublative_case (12 iunie 2014).

BDD-A22360 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

sunt trei variante de sufixe: ***-hoz/-hez/-höz***. Exemple: (1) *Ház**hoz** hozzák a rendelést? Aduceți comanda **la** domiciliu**Ø**?* (2) *Nem értek a téma**hoz**. → Nu mă pricep **la** subiect**Ø**.* (3) *Péter**hez** megyek. → Mă duc **la** Petru**Ø**.*

Cazul alativ, în limba maghiară, se formează cu ajutorul substantivului + sufix cazual; în limba română, traducerea alativului maghiar se realizează cu prepoziția ***la*** (care indică destinația mișcării), iar substantivul rămâne în forma sa nominativă.

13. Cazul terminativ

Terminativul este un caz care specifică limita de timp sau spațiu; este, de asemena, utilizată pentru a exprima scopul sau obiectivul unei acțiuni. În limba maghiară este folosit pentru a exprima timpul unei acțiuni. Exemple: (1) *Csak a piac**ig** megyek. → Mă duc doar **până la** piață**Ø**.* (2) *Öt óra**ig** várom vissza az új változatot. → Aștept varianta nouă **până la** ora**Ø** cinci.* (3) *A koncert két óra**ig** tartott. → Concertul a ținut două ore.*

Se observă că sunt trei propoziții în care se utilizează cazul terminativ şi implicit, traducerea acestuia în limba română. În limba maghiară structura este: substantiv + sufixul cazual ***-ig***. În limba română folosim locuțiunea prepozițională ***până la*** dacă indică o limită de timp sau spațiu; ***până la*** este o combinație a prepozițiilor *până* (< lat. *paene-ad*; indică punctul final, limita timpului, spațiului, acțiunii) și *la* (vezi cazul alativ), combinând semnificația acestora. În limba română cazul terminativ (indicând timpul acțiunii) este exprimat prin cazul acuzativ, unde complementul este „ore”.

14. Cazul esiv

David Crystal definește *esivul* ca un termen utilizat în descrierea gramaticală. Se referă la un tip de inflexiune care exprimă semnificația stării de existență (Crystal 2008). În limba maghiară, acest caz este prezent împreună cu subtipurile sale. În cazul esiv, substantivul este utilizat în forma lui de bază și sufixul ***-ként***. Exemple: (1) *Bohóc**ként** ismertem meg. → L-am cunoscut **ca fiind** un clovn**Ø**. / L-am cunoscut **ca** un clovn**Ø**.* (2) *Orvos**ként** mondta. → A spus **ca** un doctor**Ø**. / A spus **în calitate de** doctor**Ø**.* (3) *Péter**ként** mutatkozott be. → S-a prezentat **ca fiind** Peter**Ø**. / S-a prezentat **cu nume de** Peter**Ø**. / S-a prezentat **ca** Peter**Ø**.*

În toate trei traducerile este utilizată prepoziția ***ca*** (< Lat. *quam,* având semnificațiile „în calitate de”, „a fi”, „a avea o funcțiune”) (NDULR 2009), prepoziție care cere cazul acuzativ.

Structura ***ca fiind*** (formată cu ajutorul conjuncției *ca* și forma de gerunziu a verbului „a fi”) este, de asemenea, utilizată în două dintre propozițiile date.

În limba română există câteva structuri care nu se legă de nicio categorie de caz: sunt structuri ce preiau semnificația acestui caz (funcția cuiva sau unui obiect având un nume). Astfel de structuri sunt: ***în calitate de*** + substantiv (având funcția de / calitate de) și în special, în cazul propoziției (3) ***cu nume de*** + substantiv propriu (având numele de...). **15. Cazul esiv-modal**

Semnificația cazului esiv-modal este similară cu esivul, diferența dintre acestea fiind sufixul ***-ul/-ül*** și utilizarea acestuia. În timp ce cazul esiv este folosit pentru a exprima o stare de existență, a fi într-o anumită situație, cazul esiv-modal este folosit cu o varietate de semnificații.Iată câteva exemple: *Beszél magyarul / angolul / románul stb.?* [Vorbiți limba maghiară / engleză / română etc.?]; *Ez magyarul / angolul / románul stb. van.* [Aceasta este în maghiară / engleză / română etc.] Este, de asemenea, utilizat pentru a exprima o senzație / o emoție: *Rosszul érzem magam*. [Mă simt rău.] și împreună cu substantive pentru a exprima o senzație / o emoție, într-un fel metaforic, ex. *Kutyául érzem magam.* [Mă simt ca un

BDD-A22360 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

câine].[4]Exemple: *Emlék**ül** őrzöm.* → *Păstrez **ca** o amintire**Ø**.* Observăm că –aşa cum se întâmplă şi în cazul esiv – a fost tradus prin utilizarea prepoziţiei ***ca*** (vezi cazul esiv).

16. Cazul translativ

„Cazul translativ este un caz care indică faptul că referentul substantivului, sau calitatea adjectivului este rezultatul unui proces de schimbare.”[5] În limba maghiară se construieşte prin adăugarea sufixului ***-vá/-vé.*** Exemplu: *A herceget a boszorkány béká**vá** változtatta.* → *Vrăjitoarea l-a transformat pe prinţ **într-o** broască**Ø**. / Vrăjitoarea l-a transformat pe prinţ **în** broască**Ø**.*

În limba maghiată acest caz este realizat în structura substantiv + sufixul cazual al translativului; în limba română traducerea se realizează cu prepoziţia ***-într*** (întru) + articol nehotărât ***o.*** Prepoziţia *întru* (< Lat. *intro*) are mai multe semnificaţii: indică scopul sau direcţia mişcării, arată obiectul la care o acţiune sau calitate se referă; arată rezultatul unei acţiuni sau scopul rezultatului acţiunii etc. (NDULR 2009). Cazul translativ este, de asemena, tradus cu prepoziţia ***în*** care – în acest caz – indică scopul sau direcţia mişcării; poate arăta obiectivul (NDULR 2009) asemenea lui *întru*.

17. Cazul comitativ-instrumental

În limbile care exprimă relaţiile gramaticale prin semnificaţiile inflexiilor, termenul *comitativ* se referă la forma preluată de substantiv, când acesta exprimă semnificaţia „împreună cu” sau „acompaniat de”; termenul *instrumental* se referă la forma preluată de substantiv când acesta exprimă semnificaţia „cu ajutorul...” (Crystal 2008). Limba maghiară operează atât cu cazul comitativ cât şi cu instrumentalul, însă sufixele cauzale ale lor sunt identice. Sunt aspecte care motivează cazul comitativ-instrumental. Sufixele cazului în discuţie sunt: ***-val/-vel***. Exemple: (1) *Autó**val** megyünk a moziba.* → *Mergem **cu** maşină**Ø** la cinematograf.* (2) *A kolléganő**mmel** sportolok.* → *Fac sport **cu** colega**Ø** mea.*

În limba română, acest caz se formează cu ajutorul prepoziţiei ***cu*** (< Lat. *cum*), care, în situaţia dată exprimă o asociere şi indică un instrument (NDULR 2009).

18. Cazul cauzal-final

Cazul cauzal-final este utilizat pentru a exprima scopul sau motivul unei acţiuni. Sufixul acestui caz este: ***-ért***. Acest caz are două semnificaţii şi două utilizări: prima (cauzativă) se referă la semnificaţia „din cauza cuiva”, a doua (finală) porneşte de la faptul că sufixul *-ért* are şi semnificaţia de „pentru cineva/ceva”. Exemplu: *A gyerek**ért** késtem el. / A gyerek **miatt** késtem el.* → *Am întârziat **din cauza** copilului.*

Pentru a exprima semnificaţia „din cauza cuiva” pe lângă sufixul ***-ért*** se foloseşte şi postpoziţiunea ***miatt*** (în comunicarea de zi cu zi / în limbajul colocvial este mult mai des folosită), prin urmare sufixul ***-ért*** poate fi considerat un morfem care exprimă semnificaţia „pentru cineva/ceva”; în acest caz vorbim despre cazul final: *A gyermekei**mért** mindent képes vagyok feláldozni.* → *Sunt dispus să sacrific orice **pentru** copii mei.*

În limba română, traducerea cazului final (cauzal-final) al limbii maghiare poate fi realizată prin prepoziţia ***pentru*** (< rom. *printru* < rom. *pre* + *întru* < rom. *pe* + *întru* < lat. *super, per* + *intro*) care indică scopul, obiectivul, beneficiarul (NDULR 2009).

[4] *Câinele* în acest exemplu are o semnificaţie metaforică: este identificat cu disconfort, îmbolnăvire, etc.
[5] http://www-01.sil.org/linguistics/glossaryoflinguisticterms/WhatIsTranslativeCase.htm (12 iunie 2014)

BDD-A22360 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

Sumar

Limba maghiară			**Limba română**		
Caz	***Marcator cazual (sufix)***	***Exemplu***	***Caz / structură***	***Marcatori***	***Exemplu***
Cazul nominativ	-Ø	életØ	Cazul nominativ	-Ø	viațaØ
Cazul acuzativ	-t	elefántot, Máriát	Cazul acuzativ	**non-personal:** -Ø **personal:** pronume personal neaccentuat (clitic) în acuzativ; prepoziția ***pe***	elefantØ …-o pe MariaØ, l-… pe VasileØ
Cazul dativ	-nak/-nek	Péternek, Máriának	Cazul dativ	**masculin:** pronume personal accentuat în dativ + substantiv **feminin:** substantiv + pronume personal accentuat în dativ	lui PetruØ, Mariei
Cazul inesiv	-ban/-ben	lakásban	Cazul acuzativ	prepoziția ***în***	în casăØ
Cazul ilativ	-ba/-be	házamba	Cazul acuzativ	prepoziția ***în***	în casăØ
Cazul elativ	-ból/-ből	anyagból	Cazul acuzativ	prepoziția ***din***	din materieØ
Cazul superesiv	-n/-on/-en/-ön	kéményen, postán, Budapesten, ügyön	Cazul acuzativ	prepoziția ***pe*** prepoziția ***la*** prepoziția ***în***	pe hornØ, la poștăØ, la BudapestaØ, în BudapestaØ, pe cazØ,

BDD-A22360 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

					la cazØ
Cazul delativ	-ról/-ről	mezőről, Péterről	Cazul acuzativ	prepoziția ***despre,*** prepoziția ***dinspre,*** locuțiunea prepozițională ***de pe***	de pe câmpØ, dinspre câmpØ, prepoziția despre
Cazul sublativ	-ra/-re	ruhára, asztalra	Cazul acuzativ	prepoziția ***pe***	pe haineØ, pentru haineØ, pe masăØ
Cazul adesiv	-nál/-nél	mozinál, Évánál	Cazul acuzativ	prepoziția ***la,*** **substantivu propriu:** prepoziția ***pe la***	la cinema, la EvaØ, pe la EvaØ
Cazul ablativ	-tól/-től	háztól, Traiantól	Cazul acuzativ	**substantiv comun (spațiu, loc):** locuțiune prepozițională: ***de la***, prepoziția: ***dinspre***, **substantiv comun (spațiu, loc):** locuțiune prepozițională: ***de la***	
Cazul alativ	-hoz/-hez/-höz	házhoz Évához	Cazul acuzativ	prepoziția ***la***	la domiciliuØ, la EvaØ
Cazul terminativ	-ig	óráig, piacig, óráig (cât timp ține acțiunea)	Cazul acuzativ	locuțiunea prepozițională: ***până la*** substantiv în cazul acuzativ	până la piațăØ, până la oraØ, ore
Cazul esiv	-ként	bohócként, orvosként, Péterként	Cazul acuzativ	prepoziția: ***ca***	ca clovnØ, ca medicØ, ca PeterØ
			conjuncția *ca* + forma	*ca fiind* + substantiv	ca fiind clovn,

BDD-A22360 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)

			gerunziu al verbului „a fi”		ca fiind Péter
			structuri	***în calitate de cu nume de***	în calitate medic, cu nume de Peter
Cazul esiv-modal	-ul/-ül	emlékül	Cazul acuzativ	prepoziția ***ca***	ca o amintire
Cazul translativ	-vá/-vé	békává	Cazul acuzativ	prepozițiile ***întru, în***	într-o broască, în broască
Cazul comitativ-instrumental	-val/-vel	autóval kolléganőmmel	Cazul acuzativ	prepoziția ***cu***	cu mașină, cu colega
Cazul cauzal-final	-ért	gyermekeimért	Cazul acuzativ	prepoziția ***pentru***	pentru copii mei

Bibliografie

Anderson, J. 1994. *Case*. In: The Encyclopedia of Language and Linguistics (R. Asher) V. 2. Oxford, New York, Seoul, Tokyo

Blake, Barry J. 2001. *Case*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cojocaru, Dana 2003. *Romanian Grammar*. http://www.seelrc.org:8080/grammar/pdf/stand_alone_romanian.pdf. (11 June 2014).

Crystal, David 2008. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, 6th ed., Oxford: Blackwell Publishing.

Iliescu, Ada 2008. *Gramatica practică a limbii române actuale*. București: Corint.

Илиев, Иван Г. 2007. *Надеж и Вокативност*. Пловдив: Пигмалион.

Kádár Edit 2007. *Alaktan és szófajtan*. Kolozsvár: Egyetemi Műhely Kiadó.

Pete István 2003. *Hány esetük van a magyar főneveknek?* In: Magyar Nyelvőr, 127. évf., 3. szám. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia.

Surse

NDULR = Oprea I., Pamfil C. G., Radu R., Zăstroiu V. *Noul dicționar universal al limbii române* 2009. București: Literatura Internațional.

Surse online

The Online Dictionary of Language Terminology (ODLT): *Delative case* http://www.odlt.org/ballast/delative_case.html (11 iunie 2014).

SIL International: *Translative case* http://www-01.sil.org/linguistics/glossaryoflinguisticterms/WhatIsTranslativeCase.htm (12 iunie 2014).

SIL International: *Superessive case* http://www-01.sil.org/linguistics/glossaryoflinguisticterms/WhatIsSuperessiveCase.htm (11 iunie 2014).

Wikipedia: *Sublative case* http://en.wikipedia.org/wiki/Sublative_case (12 iunie 2014).

BDD-A22360 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:02:14 UTC)